כותבים מה ששומעים: מפרקים מילה וכותבים אותה

כיתה א' | שיעור 6 מתוך 7 | רצף: מן הצליל אל המילה: מודעות פונולוגית וקריאה ראשונה · כתיבה · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעור הקודם קראנו מילים בדרך של צירוף צירופים (דָּ–ג ← דָּג).

אחרי ➡

בשיעור הבא נקרא משפטים קצרים שבנויים מהמילים שכבר קראנו וכתבנו, ונבדוק שהבנו אותם.

🎯 מטרה

התלמידים יכתבו מילה ששמעו בעזרת פירוקה לצירופים ולעיצורים (גָּ–מָ–ל ← גָּמָל).

1. יפרקו בעל פה 5 מילים לחלקים (צירוף ועיצור) ויניחו אסימון לכל חלק, 4 מתוך 5 נכון.
2. יכתבו בהכתבה 5 מילים מוכרות (דָּג, סַל, גַּן, גָּמָל, סַבָּא) – אותיות נכונות ב־4 מתוך 5, עם קמץ או פתח במקומם.
3. יקראו את מה שכתבו ויתקנו בעצמם טעות אחת לפחות בעזרת התמונה והאסימונים.

מיומנות: קידוד: מצליל לכתב · **כלי:** "קופסאות צליל": קופסה לכל חלק במילה · **פרקטיקה:** הוראה מפורשת, הכתבה מודרכת ובדיקה עצמית

📌 עיגון

"מודעות פונולוגית היא בסיס הכרחי לרכישת הקריאה והכתיבה, ותרגול הקריאה והכתיבה משכלל בתורו את יכולת המודעות הפונולוגית."

תוכנית הלימודים לקידום שפה ואוריינות (גן–ב'), פרק "רכישת הקריאה והכתיבה"

🧺 חומרים

- אסימונים (5 לכל תלמיד)
- דף "קופסאות צליל" מוגדל ללוח
- לוחות מחיקים
- דף העבודה "קופסאות צליל"

🔤 מושגים

מפרקים · קופסת צליל · כותבים

⏱ מהלך השיעור

פתיחה **6 דק'**	שליפה: הכיתה קוראת יחד 4 מילים מהשיעור הקודם (סַל, דָּג, גַּן, סַבָּא). המורה שואלת: "קראנו מילים. האם נוכל גם לכתוב אותן לבד?" ומציגה את המטרה. **תשובות צפויות:** סַל, דָּג, גַּן, סַבָּא.
הדגמה – אני **9 דק'**	המורה אומרת "גַּן" ומפרקת בקול: "גָּ… ן". היא מציירת שתי קופסאות על הלוח ומניחה אסימון בכל קופסה. בקופסה הראשונה היא כותבת גָּ (אות ופתח) ובשנייה ן, ומסבירה שבסוף מילה כותבים ן סופית. היא קוראת את מה שכתבה כדי לבדוק. אחר כך היא מדגימה מילה ארוכה יותר: גָּמָל – שלוש קופסאות: גָּ / מָ / ל. *"אני אומרת לאט: גָּ…ן. אני שומעת שני חלקים, אז אני מציירת שתי קופסאות. בראשונה – גָּ: האות ג ומתחתיה פתח. בשנייה – ן, כי היא בסוף המילה אני כותבת ן סופית. עכשיו אני קוראת: גַּן. נכון!"* **תשובות צפויות:** גַּן – גָּ / ן; גָּמָל – גָּ / מָ / ל.
תרגול משותף – אנחנו **8 דק'**	הכיתה מפרקת יחד עם אסימונים: סַל, דָּג, בַּד. המורה כותבת לפי מה שהכיתה אומרת, וטועה בכוונה פעם אחת (כותבת סַל בלי פתח). הכיתה קוראת את מה שכתוב ומגלה את הטעות. **תשובות צפויות:** סַ / ל; דָּ / ג; בַּ / ד. על הטעות: "כתוב סל בלי ניקוד – אי אפשר לדעת איך קוראים. חסר פתח".
תרגול מודרך – אתם בזוגות **7 דק'**	בזוגות עם לוח מחיק: תלמיד א' אומר מילה מכרטיס תמונה, תלמיד ב' מפרק עם אסימונים וכותב; אחר כך שניהם קוראים את מה שנכתב ובודקים מול כרטיס המילה שמאחורי התמונה. מתחלפים. **תשובות צפויות:** "סַבָּא – סַ / בָּא: כתבנו בָּ ושכחנו את א בסוף". הבדיקה מול הכרטיס מגלה את הא' הנחה.
עבודה עצמית – דף העבודה **10 דק'**	דף העבודה: כתיבת מילים בקופסאות צליל לפי תמונה, השלמת הצירוף החסר במילה, והכתבה של שלוש מילים. המורה מכתיבה ויושבת עם קבוצת התמיכה עם אסימונים.
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	שאלה: "מה עשינו לפני שכתבנו?". כרטיס יציאה: המורה מכתיבה "דָּג" ו"סַבָּא", וכל תלמיד כותב על פתק. **תשובות צפויות:** "אמרנו לאט ופירקנו לחלקים, ושמנו אסימון לכל חלק". דָּג, סַבָּא – כתובים נכון (מקבלים קמץ או פתח במקום שבו שניהם נשמעים זהה).

🤲 תמיכה

- רק מילים בנות שני חלקים (דָּג, סַל, גַּן), ובקופסה הראשונה האות כבר כתובה – התלמיד מוסיף את הניקוד ואת האות השנייה.
- כרטיס אותיות על השולחן לבחירה במקום כתיבה מהזיכרון.

🚀 אתגר

- לכתוב מילים בנות שלושה חלקים (גָּמָל, שַׁבָּת) ולכתוב משפט: סַבָּא בָּגַן.
- להכתיב לחבר מילה ולבדוק את הכתיבה שלו.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו את המילים שהמורה אומרת: דָּג, סַבָּא. – **הצלחה:** שתי המילים כתובות באותיות הנכונות, עם ניקוד a במקום הנכון (קמץ או פתח מתקבלים).

מה בודקים: ההכתבה בדף (משימה 3) וכרטיס היציאה. מי שכתב 4 מתוך 5 מילים באותיות נכונות עמד ביעד. בודקים בנפרד: האותיות (צליל) והניקוד.

שיעורי בית: להכתיב להורים מילה אחת מהדף, ולבקש מהם להכתיב לכם מילה.

קְפְסָאוֹת צְלִיל

כיתה א׳ · שיעור 6 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: ..... תַּאֲרִיךְ: .....

שָׁלוֹם יְלָדִים! נַגִּיד כָּל מִלָּה לְאַט, נָשִׂים אֶסִימוֹן לְכָל חֵלֶק וְנִכְתֹּב.

דְּגִמָּה: 🌷 גַּן ← גַּ | ן

1 אִמְרוּ אֶת שֵׁם הַתְּמוּנָה. כִּתְבוּ חֵלֶק אֶחָד בְּכָל קְפְסָה. ⭐

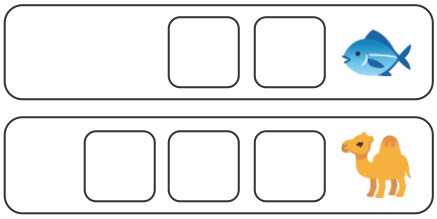

2 הַשְׁלִימוּ אֶת הַצֵּרוּף הֶחָסֵר. ⭐⭐

1. 👴 ____בָּא
2. 🕯️ ____בָּת
3. 👦 אַ____א

3 כִּתְבוּ אֶת הַמִּלָּה שֶׁהַמּוֹרָה אוֹמֶרֶת. ⭐⭐⭐

1. ☐☐☐
2. ☐☐☐
3. ☐☐☐

4 קִרְאוּ אֶת מָה שֶׁכָּתַבְתֶּם וּבִדְקוּ. ⭐⭐

☐ כָּתַבְתִּי אֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת.

☐ שַׂמְתִּי קָמָץ אוֹ פָּתַח מִתַּחַת לָאוֹת.

☐ קָרָאתִי וְזוֹ הַמִּלָּה שֶׁשָּׁמַעְתִּי.

בְּדִיקָה עַצְמִית

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לְפָרֵק מִלָּה לַחֲלָקִים.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִכְתֹּב מִלָּה שֶׁשָּׁמַעְתִּי.